

Prof. dr. DŽEMAL LATIĆ

Ime i prezime

Džemal (alias Džemaludin) LATIĆ

E-mail adresa i kontakt telefon

dzemal.latic@fin.ba

tel: +387 33 232 - 982

fax: +387 33 232 - 981

Mjesto i godina rođenja

Rođen je u Pridvorcima kod Gornjeg Vakufa 1957.g.

Obrazovanje

Završio Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu, zatim Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i Filozofski fakultet (Odsjek jugoslavenskih književnosti i srpskohrvatskog/hrvatskosrpskog jezika kao i prvi stepen na Odsjeku za filozofiju i svjetsku književnost).

Magistrirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (Odsjek svjetske književnosti).

Doktorirao na Fakultetu islamskih nauka 1999. g. o temi «Stil kur'anskoga izraza».

Sadašnja pozicija na FIN-a

Vanredni profesor na Katedri tefsira

Šef Odsjeka za religijsku pedagogiju

Predmeti na kojima je angažovan

Tefsir (komentar) Kur'ana: Klasične škole tefsira i Stilistika Kur'ana

Kretanje u karijeri

Zbog islamskih aktivnosti i političkih ideja komunistički režim ga uhapsio 1983.g. i u poznatom sarajevskom procesu protiv muslimanskih intelektualaca osudio na 6,5 godina zatvora. Oslobođen na intervenciju Međunarodnog PEN-centra 1986.g. Po izlasku iz zatvora bio zamjenik glavnog urednika «Preporoda», islamskih informativnih novina, a pokrenuo je i sedmične listove «Muslimanski glas» i «Ljiljan», čiji je glavni urednik bio od 1990. do 1994.g. Od 2000. do 2004. god. bio glavni i odgovorni urednik „Glasa islama“, magazina koji izlazi u Novom Pazaru (Sandžak).

Dugogodišnji politički saradnik predsjednika Stranke demokratske akcije i Predsjedništva Bosne i Hercegovine, rahm. Alije Izetbegovića, s kojim je pokrenuo Bošnjačku radio-televiziju. Član je Društva pisaca Bosne i Hercegovine i Svjetskog društva muslimanskih pisaca sa sjedištem u Rijadu.

Poznavanje stranih jezika: arapski i engleski, španjolski pasivno.

Odlikovanja i nagrade

Dobitnik je slijedećih književnih nagrada: Starješinstva Islamske zajednice u Republici Bosni i Hercegovini, Slova Gorčina u Stocu 1979.g, Trebinjskih večeri poezije 1980.g., Društva pisaca Bosne i Hercegovine 1991.g., studentske nagrade «Hasan Kikić» 1978., priznanja Gazi Husrev-begove medrese za afirmaciju ove škole i Islamske zajednice 2005., «Skender Kulenović» za poemu «Srebrenički inferno» 2006.; bošnjačke nacionalne nagrade za književnost „Hasan Kaimi-baba“, Zvornik, 2008.; Internacionalne nagrade „Istanbulensis“ na festivalu poezije, Istanbul, 2012.;

Objavljene knjige i prijevodi

Objavio je slijedeće knjige:

- Islam i svjetske religije, I i II, El-Kalem, Sarajevo, 2000. (prevedeno na albanski jezik: XHEMALUDIN LATIC, ISLAMI – DHE RELIGJIONET BOTERORE, Udhezues per Mesim-Besimin ne shkollat e mesme, I i II, Alsar, Tirana, 2011

hrestomatije:

- Terminologija tefsira
- Metodologija tefsira
- Klasične škole tefsira

zbirke poezije:

- Mejtaš i vodica, V. Masleša, Sarajevo, 1980.
- Amberom ti cvali puti (poema), El-Kalem, Sarajevo, 1980. (dva izdanja)
- Dome Davudov, Svjelost, Sarajevo, 1990. (tri izdanja; treće pod naslovom Moj Ummete)
- Srebrena česma, V. Masleša, Sarajevo, 1991. (četiri izdanja)
- Škripa vratnica, Bosančica-print – Signum, Sarajevo-Zagreb, 2000.
- Srebrenički inferno, Bosančica-print, Sarajevo, 2001. (dva izdanja); Đelo Jusić, dubrovački kompozitor bosanskog porijekla, napisao je istoimeni oratorij inspirisan ovim djelom i na temelju njegovog libreta.
- Ja sam tavus ašikane – Divan ilahija i kasida, Bosančica-print, Sarajevo, 2003.
- Šejtanija (dramatizirana bajka), Bosančica-print, Sarajevo, 2003.
- Kćeri svoga porobljenog naroda – Bosanska riječ Tuzla, 2007. i 2008. (dva izdanja)
- Mjesečina endeluske noći (tragedija) – Bioturs, Sarajevo, 2007., na temelju čijeg libreta je Đelo Jusić napisao operu „Busejna – princeza Andaluzije“.
- Gazi Husrev-beže ili: Bukagije (tragedija), Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, Zagreb, 2011.

prijevode:

- Halal i haram u islamu šejha Jusufa Qaredawija (s arapskog jezika, zajedno sa mostarskim muftijom Sejid-ef. Smajkićem), Ljiljan, Sarajevo, 1997.; drugo izdanje Libris, Sarajevo, 2008.
- Tematski tefsir kur'anskih sura šejha Muhammeda el-Gazalija (s arapskog jezika, zajedno sa prof. Zahidom Mujkanovićem), Obzorja, Sarajevo, 2003.
- Islam i sekularizam Syeda Muhammada Naqiba al-Attasa (s engleskog jezika), Bosančica-print, Sarajevo, 2003.
- Principi islamske države i vlasti Muhammeda Asada (s engleskog), Mešihat Islamske zajednice u zagrebu, 2006.
- Al Tawhid i njegove implikacije na mišljenje i život Isma'ila Radžija al Faruqija (s engleskog), El-Kalem, Sarajevo, 2008.

- Zbirka hadisa indijskog muhaddisa Mevlane Muhammeda Jusufa Kandehevija „Cvjetovi iz Muhammedove, s.a.v.s., bašče“ (1505 hadisa o najvažnijim pitanjima vjerovanja i življenja), Sova publishing, Sarajevo, 2009.
- B. Jill Carroll, *Dijalog civilizacija- Gulenovi islamski ideali i jedan humanistički diskurs*, El-Kalem, Sarajevo, 2010.
- Enes Ergene, *Pokret Fethullaha Gulena* (pred objavljivanjem).

Zastupljen u svim antologijama i pregledima bosanskohercegovačke i bošnjačke poezije i u antologiji bošnjačke priče za djecu. Pojedini ciklusi pjesama prevedeni su mu na arapski, turski, engleski, francuski i italijanski jezik, zbirka *Moj Ummete* prevedena je na albanski jezik pod naslovom *Ummeti im* (Skopje, 1998), a *Srebrenički inferno* na turski jezik.

U pripremi su mu knjiga drama, memoari pod naslovom «Šetnje s Alijom», knjiga poezije «Careve oči» i dvotomna studija «Sedam harfova Kur'an-i kerima».

Stil kur'anskoga izraza je prva knjiga na bosanskom jeziku koja se, na širok i naučno utemeljen i pregledan način, bavi poznatom tefsirskom temom nadnaravnosti Kur'ana (i'džazu'l-Qur'an). Osim uvoda, u kome je autor dao pregled djela i autora iz Bosne koji su o ovoj temi pisali na arapskom i turskom jeziku, ova studija sadrži terminologiju i pregled najvažnijih teorija o i'džazu u historiji tefsirke nauke, a u njenom središtu je istraživanje kur'anskog stila na fonetskoj, semantičkoj, morfološkoj i sintaksičkoj ravni.

Završetak knjige posvećen je stilističkoj analizi karakterističnih sura.

Islam i svjetske religije je dvotomno djelo koje je rađeno za potrebe učenika nastavnika vjeronauke u srednjim školama. U njemu su komparativno i zasebno obrađene najvažnije zajedničke teme svih monoteističkih religija kao i historijski razvoj i pregled najvažnijih religija Svijeta. U drugom dijelu obje knjige data je hrestomatija tekstova najpoznatijih muslimanskih, kršćanskih, jevrejskih i hinduističkih svetih knjiga i autora.

Mejtaš i vodica – zbirka poezije koja je promovirala pjesnika neobičnog, arhaičnog jezika, drevne bosanske ikavice, zapitanog pred iskonskim pitanjima čovjekove egzistencije.

Amberom ti cvali puti - poema o Hidžri, namijenjena djeci, data u dramskoj formi.

Dome Davudov – zbirka poezije u kojoj pjesnik, nakon deset godina prisilne šutnje, nastavlja da piše u svome prepoznatljivom stilu u kome traga za drevnim formama (rubaije, npr.), ali se i «poigrava» svim značajnijim formama moderne poezije na Zapadu. Posebno je interesantan ciklus iz tzv. književne logorologije «Pjesnik pamti» inspirisan pjesništvom poljskog nobelovca Czeslawa Milosza (Česlava Miloša) u kome su objavljene pjesme ovog pjesnika iz zatvora. «Dom Davudov» je, naravno, kur'anska sintagma, a u ovoj zbirci funkcionira kao metafora za Bosnu, zemlju različitih kultura i naroda.

Srebrena česma – zbirka poezije za djecu, za koju su književni kritičari rekli da je «najmuslimanskija u cjelokupnom bh. stvaralaštvu ove vrste.»

Škripa vratnica – najzahtjevnija, najšira i najozbiljnija velika zbirka Džemaludina Latića u kojoj ovaj pjesnik sabire sufijsko, političko, uzničko... iskustvo, ali i piše u najraznovrsnijim formama istočnjačke klasične i zapadnoevropske moderne poezije.

«Himne Čistog prijatelja» je ciklus ibrahimovskog iskustva, u kome pjesnik otkriva najdublju vlastitu vjeru i sučeljava se sa totalitarizmom i politeizmom XX. stoljeća (Hadžem Hajdarević).

Srebrenički inferno – poema od devetanaest pjevanja ispjevana u tercinama, svojevrsno «pismo Danteu iz Bosne» koji je – kao što je poznato – svoju Božanstvenu komediju također ispjevao u tercinama. Ovu poemu pjesnik je ispisao potresen tragedijom u Srebrenici, koja je za njega «simbol stradanja muslimana na Balkanu». Glavni lik je Neznana Bošnjanka, bosanska muslimanka kojoj su srpski četnici ubili sina i muža, silovali kćer i odveli je u nepoznatom pravcu, koja je zatim i sama doživjela silovanje i prošla kroz brojne logore za silovanja bosanskih muslimanki i, na kraju, proživjela kalvaiju Srebrenice. U posljednjem poglavlju ona se, kao prognanica, nađe u Raveni, gradu u kome je sahranjen Dante Aligieri, najveći pjesnik Evrope, i u kome se odvija dvadesetstoljetni disput između islama i kršćanstva. Poznati bošnjački kompozitor Đelo Jusić napisao je potresnu muziku insprisan ovom poemom. Oratorij Srebrenički inferno 2003. g. izveden je u Potočarima, mjestu u kome se sahranjuju zemni ostaci više hiljada žrtava srebreničke tragedije. Taj oratorij je uvršten u program koji će se svake godine izvoditi pokraj potočarskog spomen-mezarja i na Dan genocida nad srebreničkim muslimanima.

Ja sam tavus ašikane – prvi divan ilahija i kasida na bosanskom jeziku nakon 120 godina (kada je svoj Divan objavio sarajevski pjesnik Fadil-paša Šerifović). Latićeve ilahije i kaside, u muzičkoj obradi, izvode se širom Bosne i Hercegovine i svuda gdje žive Bošnjaci, a promovirane su i u Turskoj, Maleziji, Iranu, Ujedinjenim Arapskim Emiratima, Maroku... Osim tahlila i na't-i šerifa, ovaj divan sadrži i pjesnikove gazele, tahmise, rubaije... i preko stotinu ilahija i kasida u čast Allaha, dž.š., i Njegova posljednjeg poslanika Muhammeda, s.a.w.s.

Šejtanija – dramatisirana bošnjačka bajka; jedinstvena drama tzv. pučkog teatra s motivima crpljenim iz bošnjačkih legendi.

Halal i haram u islamu – djelo jednog od najpoznatijih mudžtehida našeg doba šejha Jusufa Qaredawija pisano ciljano za muslimane koji žive na Zapadu. Obraduje najaktualnija pitanja s kojima se susreću savremeni muslimani i pruža autentična obrazloženja šeriatskih propisa o tim pitanjima.

Tematski tefsir kur'anskih sura – jedan od najpoznatijih tefsira u Svijetu Islama skraja XX. st. ispisan rukom šejha Muhammeda el-Gazalija. On se razlikuje od ranijih tematskih tefsira po tome što njegov autor ovdje kao «temu» uzima suru datu u njezinom organskom jedinstvu. Ova vrsta tefsira – pa i ovo djelo – prema mišljenju najpoznatijih tumača Allahove Knjige, bit će – ili već jeste – tefsir budućnosti.

Islam i sekularizam – filozofsko djelo jednog od najvećih mislilaca današnjice, Syeda Muhammada Naquiba al-Attasa, idejnog utemeljitelja prvog islamskog univerziteta. Predgovor je napisao akademik Enes Karić, a pogovor prevodilac koji se zalaže za osnivanje islamskog univerziteta u Sarajevu – na temelju ideja Muhammeda el-Attasa. Ovo djelo je, inače, iniciralo tri međunarodne konferencije muslimanskih zemalja posvećene obrazovanju i smatra se jednom od najboljih naučnih referenci kada je riječ o gorućem i globalnom procesu sekularizacije.

Dijalog civilizacija – fiktivni dijalog filozofa i društvenih teoretičara ispisan rukom američke humanistice B. Jill Carroll u kojoj iznosi islamske ideale jednog od najutjecajnijih mislilaca današnjice, turskog vjerskog učenjaka Fethullaha Gulena, komparirajući ih sa istim idealima Konfucija, Platona, Milla, Sartra... i drugih mislilaca iz različitih svjetskih civilizacija.

Naučni radovi iz tefsira i nauke o književnosti:

- „Muwaššah i zedžel – preteče evropske moderne lirike,“ Lica, časopis za kulturu, br. 7-9, Sarajevo, 2003. Napomena: prilog za Konferenciju o islamskom kulturnom naslijeđu u muslimanskoj Španiji i njegovom utjecaju na evropsku renesansu, Granada, 10-13. decembra 2003.
- „Tajanstveni bošnjački učenjak nadnaravnog jezičkog izraza Kur'ana,“ Zbornik radova Fakulteta islamskih nauka, Sarajevo, 2001.
- „Bošnjačka književnost na turskom jeziku,“ na Međunarodnoj konferenciji „Osmansko kulturno naslijeđe u Bosani,“ Bursa, Turska, 2003.
- „Poetika Kur'ana u našoj orijentalskoj književnosti,“ u Zborniku „Fevzi Blagajac i njegovo djelo Bulbulistan“ objavljenom povodom istoimene konferencije održane u Mostaru, mart 2003.
- „Umijeće paraboliziranja – Mesnevija kao specifični komentar Kur'ana,“ Novi Muallim, Sarajevo, br. 32, 2007.
- „Idiomatski glagolski oblici u Kur'anu,“ Zbornik radova Fakulteta islamskih nauka, Sarajevo, FIN, br. 12, 2007.
- „Sura Jusuf i njezine stilske odlike,“ Novi Muallim, Sarajevo, br. 36, 2008.
- „Sura (poglavlje Kur'ana) kao organsko jedinstvo,“ Glasnik, br. 3-4, Sarajevo, 2001.
- „Kur'anski likovi,“ Takvim, Sarajevo, 2002.
- „Prijevod i komentar sure Er-Rahman,“ Godišnjak Bošnjačke zajednice kulture Preporod Bosne i Hercegovine, Općinsko društvo Bugojno, Bugojno, 2005.
- „Nad književnom ostavštinom Rešada Kadića,“ predgovor Izabranim djelima Rešada Kadića, El-Kalem, Sarajevo, 2008.

Ažurirano: 23.04.2012.